

Можна сміливо стверджувати, що використання розроблених дидактичних матеріалів на уроках є ефективним способом подання навчального матеріалу.

Список використаних джерел:

1. URL:<https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/download/39/79/>
2. URL:<https://uk.padlet.com/dashboard>
3. URL: <https://learningapps.org/>

ФАСИЛІТАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН: ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Трофименко А.Б.
(Суми, Україна)

Сучасний учитель, учитель Нової української школи, повинен володіти цілим спектром ключових компетентностей. Безперервне професійне вдосконалення педагога виводить систему освіти на якісно новий рівень. На сьогоднішній день механічна передача знань не відіграє вирішальної ролі в навчанні молодого покоління. Все актуальнішим стає питання способу ефективного засвоєння знань студентами закладів вищої освіти. Мається на увазі, щоб майбутні педагоги в подальшій діяльності змогли навчити дітей і пояснити їм особливості тієї чи іншої науки, а не розповісти своїм учням, яку інформацію вдалося запам'ятати в студентські роки під час лекцій.

Одним із способів саме ефективного засвоєння знань студентами є формування фасилітаційної компетентності. Ні для кого не секрет, що краще засвоюється той матеріал, отриманий шляхом пошуку, вирішення протиріч та виконання певних завдань, ніж поданий в готовому вигляді. Зважаючи на це, варто зазначити, що встановлення причинно-наслідкових зв'язків є чи не найголовнішою рушійною силою природничих дисциплін. В цьому випадку, завдання вчителя полягає у стимулюванні діяльності учнів до самостійного пошуку відповіді, спираючись, за можливості, на власний досвід. Крім того, не слід забувати про заохочення до обговорення, дискусії, висловлювання учнями власної думки. Фасилітація в освіті забезпечує переорієнтацію пріоритетів від вчителя до школяра. Звичайно, є й інший бік медалі. По-перше, на жаль, зараз не всі учні з власної ініціативи прагнуть до самостійного пошуку. По-друге, якщо і вдалося організувати дискусію, то кожного вислухати важко через брак часу. По-третє, вивчення далеко не всіх тем можна забезпечити шляхом формування проблеми чи протиріччя. Щоб не продовжувати цей список до безкінечності, одразу слід сказати, що ці та інші проблеми допоможе вирішити формування фасилітаційної компетентності майбутніх педагогів ще під час навчання в закладах вищої освіти, а не під час професійної діяльності. Важливо, щоб саме викладачі наголошували на раціональному використанні часу, на найбільш доцільних формах та методах; проводили заняття за різними формами, а не лише за стандартами лекції та практичного/лабораторного заняття. Відповіді студентів можуть проходити, наприклад, біля географічної карти, біологічного макету чи під час, власне, проведення хімічного досліду з супроводом запитань від аудиторії. З часом при використанні таких форм в майбутнього педагога зникає страх виступу, замкнутість. Всі ці дії спрямовані на той факт, що змінюється і ставлення викладача вже не як до студента, а як до майбутнього колеги, партнера, обізнаного і висококваліфікованого спеціаліста з певного кола питань.

Такий конкурентоспроможний фахівець педагогічної діяльності повинен бути готовим до різних викликів суспільства, як-от наприклад, до активного запровадження дистанційної форми навчання. З досвіду СумДПУ імені А.С.Макаренка, можна з впевненістю сказати, що навчання здійснюється у формі вебінарів, онлайн-занять, зворотного зв'язку через електронну пошту та різні платформи дистанційної освіти.

Науково-педагогічними працівниками зроблена колосальна робота з організації вебінарів, підготовки до проведення онлайн-заняття з використанням презентації, створення власних сайтів, курсів із відповідними завданнями та детальними методичними рекомендаціями. Проте, ця робота під силу педагогам, які не перший рік, а то й десяток років працюють в закладах освіти і мають певний досвід такої форми навчання, частково використовуючи її під час аудиторних занять. Також не менш важливим є питання академічної доброчесності студентів при написанні контрольних робіт та виконанні завдань не під час онлайн-занять. В такому випадку, викладачу слід зосередити увагу на формі таких робіт. Це можуть бути тести, завдання з відкритою формою відповіді, встановлення відповідностей тощо. Інший варіант, якщо це буде робота у вигляді проекту, дослідження чи есе. Тобто зменшується вірогідність списувань і запозичень, а результативність засвоєння буде вищою.

Якщо говорити про шкільну дистанційну освіту, то можна запропонувати учням різнорівневі завдання (тести, відкриті запитання), але з часовим обмеженням і в реальному часі. Таку перевірку можна здійснювати на багатьох освітніх платформах, а перевірку здійснити шляхом обговорення правильних відповідей в онлайн-режимі. Особливості проектної діяльності розглянемо на прикладі географії в 7 класі. Під час вивчення географії материків та океанів буде доцільним запропонувати підготувати проект на тему: «Шляхи вирішення екологічних проблем регіону (на вибір)». Це дасть можливість учневі обрати країну, визначити природні особливості місця розташування відносно екватора, з'ясування причини переважання тієї чи іншої проблеми та запропонувати шляхи вирішення. Таке дослідження можна презентувати як результат засвоєння знань в розділі «Вплив людини на природу материків та океанів». Щодо перевірки номенклатури географічних назв, то варто використати спеціальні тренажери, які є у вільному доступі з фото цих об'єктів та цікавою інформацією.

Для того, щоб педагогу правильно визначити спосіб засвоєння та перевірки знань, перш за все, необхідно знати можливості своїх вихованців, їхню мотивацію до діяльності. Часто завищені вимоги не тільки не виправдовують очікувані результати, а й зовсім позбавляють прагнення до навчання. В закладах вищої освіти з першого року навчання слід побудувати змістову лінію: студент – майбутній педагог – фасилітатор. На початковому етапі знайомства слід виокремити ключові фактори діяльності нового колективу, рівень мотивації до навчання. Освітній процес повинен формуватися на принципах довіри, особистісного саморозвитку та конструктивної взаємодії. Саме за таких умов майбутній педагог буде прагнути до самовдосконалення, розуміти практичну значимість вивченого раніше і, в результаті цього, визначить пріоритети для ефективної освітньої співпраці.

Своєрідність педагогічної фасилітації у закладах вищої освіти висвітлювала в своїх працях В. Нестеренко. За словами дослідниці, педагогічна фасилітація у вищій школі – це якісно вищий і відповідний сучасним запитам практики рівень організації навчання майбутніх професіоналів. Слід детальніше зупинитися на основних результатах проведених досліджень з цього питання: студент засвоює рівно стільки, скільки в нього виникло запитань; результативність забезпечується рівнем свідомої активності у навчальному процесі; немає ефективності від формальної фіксації змісту лекції; низький рівень засвоєння матеріалу, якщо студенти – «пасивні слухачі»; кращі результати дає бесіда, а не «читання» лекції [1; 251].

На основі вище сказаного можна зробити висновок, що фасилітаційна компетентність повинна формуватися на кожному етапі навчання майбутніх вчителів природничих дисциплін. Крім знань, умінь та навичок, в педагога повинні домінувати такі якості цього феномену як педагогічна майстерність, самоконтроль, емпатія, толерантність, комунікабельність, вдосконалення яких має забезпечуватися шляхом постійної практики.

Список використаних джерел:

1. Нестеренко В.В. (2014) Фасилітативна підтримка студентів у процесі їхньої самореалізації і саморозвитку як суб'єктів самостійної навчальної діяльності. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. Вип. 65. С. 248-254. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2014_65_49
2. Фокша О.М. (2018). Теоретичний аналіз проблеми формування фасилітаційної компетентності в майбутніх учителів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 60. Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/23967/1/Foksha%20O.%20M.pdf>
3. Шевченко І.А. (2012) Сучасні підходи до визначення сутності поняття фахова компетентність учителів природничих дисциплін. *Збірник наукових праць Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 32. Режим доступу: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=QDDij30AAAAJ&hl=uk>

ГУРТКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ З ХІМІЧНИХ І ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Туриця О.О.
(Львів, Україна)

Гурткова діяльність студентів з хімічних і технологічних дисциплін є невід'ємною частиною освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Заняття гуртків не регламентовані навчальною програмою. У зв'язку з цим відкриваються широкі можливості для творчої діяльності студентів та викладачів. Тематика гуртків підпорядкована навчальному матеріалу хімічних і технологічних дисциплін. Заняття у гуртках з хімічних і технологічних дисциплін проводяться найчастіше один раз на місяць.

Гурткові заняття сприяють самопізнанню, самоутвердженню та самовираженню студентів. Проте слід сформувати постійний склад гуртка, дотримання певних правил, що регулюють його діяльність [2, с. 153].

Беручи до уваги наукові дослідження Р. Гуревича [1, с. 175], Н. Уйсімбаєвої [3, с. 122] звертаємо увагу на те, що освітній процес у гуртковій діяльності надає широкі можливості для виховного впливу на студентів. Цьому сприяють деякі **особливості і риси гурткової роботи**, що докорінно відрізняють заняття в гуртку від заняття в кабінеті або лабораторії. З них найбільш важливими є такі:

- добровільність, самостійність і творчість у роботі гуртківців;
- гармонійне поєднання розумової та фізичної праці;
- практична спрямованість роботи членів гуртка і суспільна корисність їхньої праці; колективність праці; спільність інтересів членів гуртка;
- чіткий розподіл обов'язків у гуртку; безпосередня участь студентів у створенні і поліпшенні умов їх навчання і праці в гуртку;
- вплив роботи в гуртку на становлення і вдосконалення професійної майстерності.

Гурткова робота дає змогу реалізувати будь-які здібності і нахили майбутніх технологів харчових виробництв. **Керівник гуртка** повинен вести відповідну документацію і звітність про роботу гуртка; добре знати можливості і здібності кожного студента; усіляко стимулювати дії гуртківців; цінувати, поважати, оцінювати роботу кожного з них; створювати сприятливі умови для реалізації інтересів студентів;